

H100 Duurzaamheidscafé natuur in de Stad

2 februari 2023, Pinetum Blijdenstein

Inhoud

1. Programma Groen
 - Bewonersparticipatie
 - Discussie
 - Plekken
2. De tuin
 - Planten
3. De school
 - De Windkanter
 - Omgevingeducatie
 - Inspiratie & wensen
4. De straat, de buurt
 - Wijkregisseurs
 - Boomspiegels en geveltuintjes
 - Ervaringen
 - Ideeën en tips
5. Vraag en aanbod

1. Programma Groen Hilversum 2040 * Joost Volkers

- De gemeente Hilversum lanceert met ingang van 2023 haar meerjarenplan Programma Groen, met als inzet: meer natuur in de stad. Er zijn drie hoofddoelen: meer biodiversiteit, klimaatadaptatie en gezondheid/vitaliteit van bewoners. Programma Groen is in december unaniem door de raad aangenomen.
 - Een korte samenvatting plus het hele programma vind je [hier](#).
 - Heel veel info over natuur in Hilversum vind je op deze [pagina](#).
 - [Kaart](#) over verharding en groen in de diverse wijken:
 - [Kaart](#) ecologische kansen.

Bewonersparticipatie

- Belangrijk onderdeel van Programma Groen is het stimuleren en ondersteunen van initiatieven van bewoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers om Hilversum te vergroenen. Voorwaarde is dat hun activiteiten bijdragen aan de doelen en inspanningen van Programma Groen. Bijvoorbeeld voor educatie, vergroening van schoolpleinen, klimconstructies voor muren etc. Naast de lopende subsidies voor geveltuinen en boomspiegels komt hiervoor extra geld beschikbaar. De bijdrage kan ook helpen om andere subsidies binnen te halen.
- Gemeente roept op: dien vooral plannen in. Niet alles kan overal. Leg je ideeën voor aan je [wijkregisseur](#). Toetsingskader zijn in ieder geval de negen inspanningen.
- Monitoring: oproep aan bewoners om mee te doen met de landelijke teldagen voor verschillende soorten, www.waarneming.nl en de doorlopende [tuintelling](#). De gemeente maakt gebruik van deze data. Gemeente gaat samen met bewoners aan de slag met [MUS](#): meetnet urbane soorten.
- Er komt extra formatie bij de gemeente voor ondersteuning van bewonersinitiatieven.
- Om naar uit te kijken: vanaf 2024 komt een grote campagne tegelwippen (officieel 'verwijderen zinloze verharding') in zowel de openbare ruimte als in particuliere tuinen, op schoolpleinen etc. Dit wordt wijk voor wijk aangepakt.

Discussie

- Groennormen opleggen? Joost Volkers (JV), gemeente: Wordt wel naar gevraagd, ook in de gemeenteraad. Analyse gemaakt via Groene Stad Challenge, elke wijk heeft groenlabel ontvangen (zie pagina 71 van Programma Groen). Er zijn per wijk streefpercentages (pagina 72). Die zijn tussenhalte. Om te beginnen zorgen dat 't niet minder wordt. Ihkv Omgevingsvisie gaan we per buurt systematisch aan de slag met vergroenen, met voorrang voor de meest versteende wijken.
- Groen in bakken? JV: Liever in de grond.

- Geavanceerde groene gevel: mooi en verkoelend, maar weinig winst qua biodiversiteit. En duur en onderhoudsintensief. Geveltuinen zijn sneller aan te leggen en geven sneller resultaat qua verkoeling. Winst voor biodiversiteit is natuurlijk afhankelijk van de beplantingskeuze.
- Kun je bomen in je straat aanvragen bij de gemeente? JV: Ja, vanuit potje groene bewonersinitiatieven. Wel als onderdeel van plan voor openbare ruimte. Bomen in de stad moeten voldoen aan criteria om in een straat te kunnen staan en overleven. Niet elke boom kun je zomaar in een straat planten. Ter inspiratie: [blog](#) over de Diamantstraat.
- Vergroening van bedrijventerreinen gaat via de gebiedsagenda. Met landelijke subsidie. Er is animo bij ondernemers.
- Hoe zorg je ervoor dat een buurt die niet mondig is toch groen wordt? > JV: versteende wijken worden als eerste aangepakt.
- JV: Voor ontwikkeling van biodiversiteit ontwikkelen we groene zones.

Plekken

- Bij snackbar Kamrad is het kaal. Wens om daar bomen te planten.
- De Zeedijk krijgt geveltuinen, vooruitlopend op Gebiedsagenda Centrum.
- Gasthuisplein is sterk versteend.
- KPN-centrale verdwijnt.
- Busken Huetplein mag veel mooier worden. Nu een verwaarloosde groenstrook.
- Omgaan met tegengestelde belangen.
- Belangen van direct aanwonenden kunnen anders zijn dan van bewoners die in de wat ruimere omtrek wonen. Voorbeeld: Op het terrein van [Van Son](#) wordt nu een plan ontwikkeld waar 'doorgaande' voetgangers worden geweerd. Dit omdat de (toekomstige) bewoners bang zijn voor overlast. Daardoor raakt een groen en rustig doorsteekje afgesloten en moet je als voetganger langs drukke straten lopen. De direct omwonenden hebben inspraak en stellen eisen. Maar de belangen van andere bewoners raken daardoor uit zicht.
- Is een voedselbos ook mogelijk? JV: Als je een gebied vindt van twee tennisbanen groot waar dat mogelijk is.

2. De tuin

- [Moon Wolffensperger](#) geeft als tuinvogelconsulent tuinadviezen. Vuistregel: goed voor vogels = ook goed voor andere dieren als egels en insecten.
- Moon hanteert een handzame checklist om te beoordelen in hoeverre je tuin een 'tuinreservaat is': een natuurlijke vijver met geleidelijk aflopende oever // struiken en bomen met vruchten, bessen en noten // zo min mogelijk bestrating (max 1/3 van de

tuin) // nestkastjes voor vogels, zoogdieren en insecten // klimplanten en struiken (liefst met doornen) naast of tegen een gevel // natuurlijke omheining waar egels onderdoor kunnen // een soortenrijke beplanting met structuur // inheemse planten voor rupsen, vlinders en bijen // composthoop // rommelhoekjes en takkenwallen.

Planten

- Inheemse en duurzaam gekweekte planten zijn onder andere te koop bij [Kas&co](#) en De [Groene Ruijter](#). [Elja's hobbykwekerij](#) heeft biologische planten, specifiek voor vlinders, bijen en andere insecten. Kijk [hier](#) voor nog meer adressen.

3. De school

Windkanter

- Katrijn Debroey is directeur van de basisschool De [Windkanter](#) aan de Riebeeckvijver.
- Plein was helemaal betegeld. Nu zeven speelzones en veel groen, kruid-, struik- en boomlaag. We hebben ons laten inspireren door het spel van de kinderen in de tijd dat we een tijdelijke huisvesting hadden in een bosgebied. Het plein wordt gebruikt voor verschillende doelen, zoals onderwijs. Ook de buurt is welkom op ons plein.
- Uitgangspunt is risico-aanvaardbaar spel.
- Vanuit visie naar realisatie. Nu is het zaak om de visie goed vast te houden.
- Het proces van het aanleggen van het plein er één van de lange adem en vergt het vergaren van een hoop verschillende subsidies.
- Kom vooral een keer kijken!

Omgevingseducatie

- Sandra van Breemen werkt bij [Omgevingseducatie](#). Omgevingseducatie geeft en ontwikkelt onderwijs op het gebied van natuur, duurzaamheid en erfgoed voor zowel het basis- als het voortgezet onderwijs in de regio Gooi en Vechtstreek. Hierbij werken we samen met meer dan 30 regionale partners. Wij helpen scholen graag op weg bij het ontwikkelen van een groen schoolplein. Ook hebben we moestuincoaches die scholen kunnen ondersteunen bij het werken in de schooltuin.

Inspiratie & wensen

- <https://www.springzaad.nl/groeneschoolpleinen/>
- <https://www.ivn.nl/aanbod/het-groene-wiel/groene-schoolpleinen/>
- Schoolpleinen openstellen voor de wijkbewoners zodat deze ook na schooltijd en in het weekend gebruikt kunnen worden.
- Hoeveel m2 schoolplein heeft Hilversum? Goed om uit te zoeken ihkv tegelwippen.

4. De straat

Diamantstraat

- [Sietze Norder](#) woont in de Diamantstraat. Een straat zonder bomen en met heel veel steen en geparkeerde auto's. De gemeente wilde wel wat doen als we meer dan 50% van de bewoners mee zouden krijgen. Buurman heeft impressie gemaakt hoe de straat er uit zou zien met bomen. Huis aan huis aangebeld en in gesprek gegaan. Eerst in een deel van de straat. Driekwart positief. Daarmee zijn we naar de gemeente gestapt. Heel gepuzzel om plek te vinden tussen alle kabels in de grond. Twee parkeerplaatsen opgegeven om plek te bieden aan bomen. Nu ligt plan bij de werkvoorbereider.
- Les 1: het kan wel.
- Les 2: Het draagvlak bij bewoners is groter dan je denkt. Veel mensen die aanvankelijk 'nee' zeggen, blijken dat te zeggen omdat ze denken 'dat de buurman het niet wil'. Als je doorvraagt, blijken ze zelf wel positief.
- Verdere tips: begin niet meteen te groot en te ambitieus // starten met bomen gaf saamhorigheid > vandaaruit hebben we nu gezellig clubje met nieuwe groene initiatieven // roep de hulp in van de wijkregisseur // heb geduld: Diamantstraattraject duurt langer dan één jaar. Lees verder in dit [blog](#).
- Voor de gemeente is dit soort bewonersinitiatieven enorm behulpzaam. Bewoners krijgen vaak makkelijker iets voor elkaar dan de gemeente. Doordat bewoners zich zo inzetten, bleek er draagvlak om twee P-plekken in te ruilen voor bomen.

Wijkregisseurs

- Als je iets wilt in de openbare ruimte, dan is contact met je [wijkregisseur](#) de eerste stap. Die kan helpen bij ontwikkelen en bundelen van initiatieven.
- Toelichting: elke wijk in Hilversum heeft een eigen wijkregisseur. Die is in dienst bij de gemeente en kent de weg in de gemeentelijke organisatie. Alle wijkregisseurs zijn goed op de hoogte van Programma Groen en kijken uit naar bewoners-met-groene-plannen. Fijn als je zelf al een paar burens bij elkaar hebt.

Boomspiegels & geveltuintjes

- De gemeente heeft spelregels voor beplanting van [boomspiegels](#) en aanleg van [geveltuintjes](#).
- Als je volgens deze spelregels werkt, krijgt je straat een 'bewonersinitiatieftegel' en is bij groenbeheer bekend dat schoffelen niet nodig en gewenst is.
- Grotere boomspiegels zijn bespreekbaar. Neem hierover contact op met je wijkregisseur.

Ervaringen

- Kapotte planten in boomspiegels door achteruitrijdende auto's, katten, hondenpoep, kliko's.

- Planten in boomspiegels worden regelmatig weer weggeschoffeld door groenbeheer. Dit gebeurt ook in straten met een officiële bewonersinitiatieftegels.
- Plaatsing van de initiatieftegels duurt (te) lang.
- Werkwijze van groenbeheer klopt niet met beleid dat gemeente uitdraagt. Haalt alles routinematig weg, ook door bewoners neergezette planten, ook blad uit boomspiegels dat juist zou moeten blijven liggen. JV: is aandachtspunt voor team beheer en onderhoud.

Ideeën en tips

- Wens: graag een herkenningsteken dat bewoners (individueel) in hun mooi beplante boomspiegel en geveltuin kunnen zetten, zodat de plantsoendienst ze herkent en laat staan. Zelfs een officiële stoeptegels helpt niet altijd, de schop is snel... Een herkenningsteken per boomspiegel zou helpen. Met pictogram, zodat ook groenmedewerkers die geen Nederlands lezen toch begrijpen wat de bedoeling is.
- Advies van gemeente/groenbeheer: meld je initiatief altijd bij de wijkregisseur. En wordt jouw boomspiegel toch omgeschoffeld? Doe een melding openbare ruimte bij de gemeente. Zonder melding weten we niet wat er gebeurt en kunnen we ook niet bijsturen.
- Wens: veel boomspiegels zouden makkelijk groter kunnen. Kleine moeite, snel resultaat.
- Vraag: wat kunnen/mogen toegewijde tuiniers doen in de openbare ruimte? Hun eigen tuin is al groen, de boomspiegels zijn ingeplant, ze willen aan de slag in de wijk.

5. Vraag & aanbod

- Er is een Facebookgroep om planten te ruilen cq weg te geven: [plantswaphilversum](#).
- Kant-en-klare plantpakketten (inheems, duurzaam gekweekt) voor geveltuin, border, plekken onder struiken en bomen, slootkant en vijverrand, bloemrijkgazon, groendak en boomspiegels. [Kas&co](#) Kromme Rade 5 in Kortenhoef en [De Groene Ruijter](#) in Bussum.
- Hulp bij gemeenschappelijke voedselinitiatieven: [UrbanFarming035](#).
- Ik ben grootvader met ambtelijke/bestuurlijke ervaring en contacten. Klop maar bij mij aan als je denkt dat ik je op weg kan helpen. [Rob Roskes](#).
- Tuin bekijken? [Simone](#).
- Happy Locals heeft een [boekje](#) samengesteld met tips om je straat en tuin te vergroenen.
- Partij voor de Dieren, afdeling Gooi&Vecht zet zich graag in voor meer/betere natuur in leefomgeving voor alle levende wezens. gooienvecht@partijvoordedieren.nl.
- Bonifaciuslaan verbiedt het voeren van tuinvogels vanwege aantrekken duiven, ratten, muizen. Graag advies over bijvoeren zonder 'bijvangst'.
- Vonk in 1221 is groene broedplaats, ideaal als elke buurt zo'n plek zou hebben. We willen meer van zulke broedplaatsen in Hilversum, in elke wijk een. Plekken voor en door creatieve inwoners. De gemeente moet dit belangrijk gaan vinden.